

teku (Pithom og Sukkoth) kun have to Benævnelser paa samme By; men da Æren at være Nomos-Hovedstad stundom gik over fra en By til en anden, kan man ogsaa i de to Navne have forskellige Byer, der hver til sin Tid har været Hovedstad i Nomen.

I de sidste Aar er der kommet et nyt, meget vigtigt Aktstykke frem, som bekræfter de Resultater, man har kunnet uddrage af Navilles Udgravninger. Det er en romersk eller gallisk Dames Optegnelser om hendes Pilegrimsfærd til det hellige Land og Ægypten omtr. 380 Aar efter Kr., et latinsk Skrift, der er fundet i Arezzo af en italiensk Lærd, og hvoraf Meddeleren udgiver en dansk Oversættelse („Silvias Pilegrimsfærd“, oversat af Vald. Schmidt, i Prof. Fred. Nielsens Smaaskrifter til Oplysning for Kristne X, 5). Denne Dame fortæller, hvorledes hun fra Sinai rejste over Klyasma, d. e. uden Tvivl Kolzum ved Suez, til Byen Heroopolis og derfra til Arabia, Hovedstaden i Gosen; Afstanden imellem de to sidste Steder var efter hendes Angivelse 16 romerske Mil, d. e. henved 24 Kilom., en meget vigtig Bestemmelse, da det yderst omtvistede Spørgsmaal om, hvor Heroopolis laa, herved afgjøres. Flere Lærde have nemlig villet henlægge Heroopolis til Egnen om Suez, idet de have støttet sig til et utydeligt Sted hos Strabon (XVII, p. 803—4).

Forinden den omtalte kvindelige Pilegrim naaede Heroopolis, var hun draget igjennem Pithom, hvis Beliggenhed hun betegner paa en Maade, der stemmer meget godt med Resultaterne af Navilles Udgravninger, „paa et Sted, hvor man forlader Saracenernes Ene-mærker og kommer ind i Ægypten“. Hun omtaler ogsaa Sukkoth som en Høj i Nærheden, men om dette er paalideligt, formaa vi ikke at afgjøre. Thi ligesaa værdifulde som hendes Meddelelser ere, naar de angaa beboede Steder, der i Regelen dengang havde bevaret

de ældre Navne, ligesaa tvivlsomme ere de, naar de have ubeboede Steder til Gjenstand; thi Munkevæsnet var allerede højt udviklet, og Munkene vilde altid vide god Besked om alt, uden at de vare videre nøjeseende med deres Kilders Paalidelighed.

Tolv romerske Mil hinsides Heroopolis, fire (altsaa 7 Kilom.) før Nomens Hovedstad (Saft-el-Henneh), saae hun udstrakte Ruiner, som man betegnede for hende som det bibelske Ramses, hvorfra Udvandringen under Moses begyndte. Denne hendes Angivelse har meget for sig. I ethvert Tilfælde kan dette Ramses ikke med Lepsius søges i Nærheden af Tell-el-Maskuta, uagtet Jærnvejens Anleggere paa den berømte Berlinske Professors Autoritet have givet en Station i Nærheden Navnet Ramses. Af Pilegrimsfærden se vi, at Hovedstaden i Nomen Arabia dengang ofte kaldtes Arabia, ligesom Landskabet, hvori den laa. Forfatterinden kjender ogsaa Navnet *Gosen*, som hun skriver *Gesse*, *Jesse* eller *Gesem*, efter den græske Bibel-Oversættelse. Hun skildrer Landet som meget frugtbart, og det samme kan Meddeleren af disse Linjer, der paa sine Farter i Ægypten ogsaa har besøgt disse Egne, tilfulde bekræfte. Hvad Navnet *Gosen* angaar, er det ikke nogen aldeles korrekt Gjengivelse af det ægyptiske Navn, der brugtes baade om Landskabet og dets Hovedstad, men man maa ikke glemme, at de to Sprog vare saa meget forskellige, at de til hinanden svarende Bogstaver ingenlunde altid udtaltes helt ens i begge Sprog.*)

*) Navilles Udgravninger ere beskrevne i Bind I og IV af *Palestine Exploration Fund's Memoirs*: „The Store-City of Pithom and the route of the Exodus“, London 1885; og „Goshen and the shrine of Saft-el-Henneh“, London 1887. De ægyptiske Navne paa de omtalte Stæder finder man f. Ex. i Vald. Schmidt: „Assyriens og Ægyptens gamle Historie“ S. 1001 o. ff., slgn. S. 993 (Kbhvn. 1878).

Mindre Meddelelse.

Dansk Expedition til Centralasien. I Begyndelsen af Marts Maaned agter Premierløjtnant i Fodfolket *O. Olufsen*, led-saget af Premierløjtnant i Rytteriet *O. Philipsen*, at tiltræde en Rejse til Pamiregnene og Hindukusch. De to unge Officerer, der ere dygtige Sportsmænd og som paa forskjellig Vis have forberedt sig til at bringe et saa fyldigt Resultat som muligt ud af Rejsen efter de beskedne Forhold, hvorunder den foretages, agte ad den transkaspiske Bane at begive sig til Samarkand og her fuldende Udrustningen. Fra Samarkand har man tænkt sig at fortsætte

Rejsen sydpaa, væsentlig langs Sarafschan Floden og Pendsch, en Biflod til Amu Darja, gennemstrømmende Darvas og andre Egne i det østlige Bokhara og det nordøstlige Afghanistan. Rejsen, der, hvis alt gaar efter Ønske, formentlig vil kunne gjøres i et Aarstid, foretages for private Midler.

Nationalmuseet har stillet 2000 Kr. og Bankdirektør i Næstved *H. Krag* 3000 Kr. til Raadighed til Anskaffelse af etnografiske Sager til Museet; Fabrikant *Cornelius Knudsen* har stillet alle de meteorologiske Instrumenter, som skulle bruges, til Raadighed.